

Historische matinee met Rossini's 'Guillaume Tell'

Opera

Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor, solisten olv Paolo Olmi met 'Guillaume Tell' van Rossini op 12/12 in Concertgebouw Amsterdam. Uitzending via Radio 4 op 5/1.

De ZaterdagMatinee stelde weer eens een historische daad door Gioachino Rossini's Franse opera 'Guillaume Tell' (1829) helemaal compleet uit te voeren; dus van de ouverture – een absoluut meesterwerk – tot aan het uiterst originele slot bijna vijf uur uur later. En wat een uitvoering was het! Een werkelijk tot in de kleinste rol voorbeeldig bij elkaar gezochte zangerscast, een groots Omroepkoor en een tiptop spelend Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van de gedreven Paolo Olmi.

Het was een uitvoering die waardig is om op cd te verschijnen, net zoals dat gebeurde met de twee grote matineesuccessen die Jaap van Zweden de afgelopen jaren met Wagner had.

Rossini's allerlaatste opera (hij zou nog 40 jaar leven) is hier al bijna geen eeuw meer gespeeld. Het was Rossini-ambassadeur Riccardo Chailly die in de Kerstmatine van 1995 de derde en vierde akte uitvoerde. Die deelopvoeringen kleven aan Rossini's immense partituur, waarin ook in zijn tijd al naar hartelust geschrapt werd. Toen de Parijse Opéra een keer de tweede akte wilde uitvoeren, schijnt Rossini vol gespeelde verbazing te hebben uitgeroepen: 'Nee? De hele akte?'

De bal ligt na deze super matinee bij De Nederlandse Opera. Nadat daar dit seizoen de op Rossini's opera gemodelleerde 'La juive' van Halévy met groot succes werd gespeeld, lijkt de weg voor een geënceneerde 'Guillaume Tell' geplaveid. Doe ons dat plezier en verlos ons van die eeuwige Sevilliaanse kapper! Ook een leuk werk, maar met 'Tell' bewijst Rossini *in extremis* dat hij, zoals Stendhal beweerde, na Napoleons dood de nieuwe veroveraar van Europa was, voor wie de mensen juichend op de stoelen klommen. Zaterdag in Amsterdam was dat niet anders.

Na de negen grote opera's die Rossini in Napels produceerde, steeds met zijn latere echtgenote Isabella Colbran in de hoofdrol, volgden vanaf 1825 vijf werken voor Parijs waarin diva Laure Cinti-Damoreau voor de topnoten zorgde. In de laatste vier had zij steeds tenor Adolphe Nourrit als partner, die later Eléazar in 'La juive' zou zingen.

Cinti-Damoreau en Nourrit werden zaterdag tot leven gewekt door Marina Poplavskaja en John Osborn. De laatste had geen enkele moeite met de moordende partij van de Zwitserse vrijheidsstrijder Arnold, en de Russin (dit jaar nog dé grote ster in 'La traviata' bij DNO) sloeg zich met grote allure door de veelzijdige en -eisende rol van de Habsburgse prinses Mathilde.

Het liefdeskoppel loopt tegen politieke belangen op, maar mede dankzij Willem Tell, die de opstand van de kantons tegen de Oostenrijkers

leidt, wordt de tiran verslagen. Dat levert opruiende muziek op en nergens is Rossini origineler dan in de finales van de vier akten.

In de eerste zingt geen enkele protagonist mee, en zijn het louter bijrollen die het drama dragen. Chapeau voor de castingafdeling van de Matinee dat er hier al direct sprake was van een hoogtepunt. In de tweede maken we de eedaflegging van de kantons mee, en de derde is de meest conservatieve met hoogoplopende emoties en al even hoogoplopende topnoten. Vooral de laatste finale is een wonder van originaliteit, als boven een lang *ostinato* in het orkest de stemmen steeds sterker en hoger worden. Het werd zaterdag fantastisch gerealiseerd.

Aan die finale gingen vele hoogpunten vooraf, die dankzij Olmi voortvarend doel troffen. Er werd meer dan één appel van één hoofd geschoten om het maar eens zo te zeggen. In die beroemde scène zong Michele Pertusi (Tell) vervoerend mooi, en vlak daar vóór was de aria van Tells zoon in ere hersteld; Ilse Eerens zong die voorbeeldig. Het terzet in de tweede akte, als Arnold hoort dat zijn vader gestorven is, was uitermate enerverend en werd bloedmooi gezongen. Evenals Poplavskaja's tweede, virtueuze aria die uitmondde in een spetterend duet met Osborn. Eén vraag bleef en blijft. Waarom ging Rossini in 1829 met de vut? 'Guillaume Tell' was nou niet bepaald zijn Waterloo.

Peter van der Lint